
Bygningsreglementets vejledning om affaldssystemer

Forord

For at opnå en større grad af fleksibilitet ved indretning af affaldssystemer og mulighed for eksempelvis at indrette systemer, der passer til det konkrete byggeri i nybyggeri, blev de tidligere detailkrav om etablering af affaldsskakte i boligbyggerier på mere end tre etager ændret. Dette skete med virkning fra den 1. juli 2017, hvor de hidtidige krav blev erstattet af funktionskrav om etablering af affaldssystemer.

Ændringen medfører, at kravet ikke længere nødvendigvis skal opfyldes med en specifik løsning, men nu er et funktionskrav, der kan opfyldes med forskellige typer affaldssystemer, der lever op til hensynet til kildesortering, sundhed, komfort og energiforbrug.

Etablering af affaldsskakte vil være blandt de løsninger til bortskaffelse. Dette sker ofte i forbindelse med restaffald. Denne løsning kan vælges i det enkelte etageboligbyggeri, hvis løsningen lever op til målsætningerne og hensynene i funktionskravet.

Med indførelsen af et funktionskrav sikres balance mellem hensynet til, at alle borgere kan bortskaffe deres affald, samt fleksibiliteten for bygherrer til at vælge de løsninger, som bedst tilgodeser behovet i netop deres byggeri, herunder også hensynet til kommunernes krav til eksempelvis kildesortering.

1. Generelt

Reglerne på affaldsforsyningsområdet findes i miljøbeskyttelsesloven, affaldsbekendtgørelsen og affaldsregisterbekendtgørelsen. Mange af bestemmelserne udspringer af EU-lovgivning.

Yderligere information om affaldshåndtering kan findes på følgende link:

<https://ens.dk/ansvarsomraader/affald/nstar>

Bygningsreglementets krav (BR18) til etablering af affaldssystemer fremgår af Kapitel 3, Affaldssystemer.

Bestemmelserne findes nærmere bestemt i §63 til §68.

Det betyder, at design, udførelse, drift og vedligehold af affaldssystemer skal ske under hensyn til:

- at der ikke opstår risiko for personers sundhed.
- at der ikke opstår komfortmæssige gener, f.eks. støj- og lugtgener.
- at det er muligt, at foretage kildesortering.
- at der ikke sker unødigt forbrug af energi.

Af § 65 fremgår det, at affaldssystemerne skal indrettes, så det er muligt for brugerne at benytte dem ved egen hjælp. Her henvises i den forbindelse til kapitel 6 og kapitel 20

om indretning og etablering af henholdsvis brugerbetjente anlæg samt om ubebyggede arealer ved bebyggelse.

Det betyder, at kravene til opsætning af brugerbetjente anlæg også omfatter indkast til affaldssystemer. Desuden er der indført et krav om, at der ved arealer til opbevaring af affald i tilknytning til boligerne skal være adgangsforhold, der sikrer, at brugerne ved egen hjælp kan komme ind i arealerne og anvende funktionerne.

Bygherren skal efter de nye regler forsat tage hensyn til, at der ikke opstår sundhedsmæssig risiko eller unødige gener som følge af etablering af eksempelvis affaldsøer i det konkrete byggeri.

2. Eksempler på affaldssystemer

Mange kommuner har etableret ordninger for sortering af organisk affald, plast, papir, pap, metal, glas, restaffald, småt elektronik, farligt affald og storskrald m.v. Det er ikke ualmindeligt, at der skal opstilles materiel til kildesortering af mellem 5 og 10 affaldsfraktioner.

Det er op til kommunalbestyrelsen at beslutte, hvordan affaldsordningen skal administreres.

Affaldssystemerne fordeler sig overordnet set på følgende typer:

- Affaldsskakte
- Central og mobilsug
- Nedgravede beholdere, nedgravede containere og kuber
- Affaldsøer/affaldsskure til beholdere på hjul

Affaldsskakte

Affaldsskakte kan etableres i etageejendomme og etableres oftest udelukkende til en affaldsfraktion, restaffald (dagrenovation), ligesom det også er muligt at etablere systemer, der kan håndtere flere affaldsfraktioner i samme skakt.

Etageejendomme med affaldsskakte har et skaktindkast på hver etageadskillelse. Denne løsning kombineres oftest med en affaldsø til de resterende affaldsfraktioner. Affaldet fra affaldsskakte kan opsamles med mobilsug, centralsug eller med beholdere.

Central- og mobilsug

Centralsug, kan etableres med flere indkastmuligheder. Derved muliggøres kildesortering af flere affaldsfraktioner kan finde sted. Centralsug etableres oftest i nybyggeri, med etageboliger. Systemet kan kombineres med skakt, men indkast til flere affaldsfraktioner kan også etableres i terræn, og affaldet kan derved afleveres samlet, et centralt sted i bebyggelsen, eksempelvis i gårdanlægget.

Ved centralsug suges affaldet til en eller flere containere, der derefter hentes af en lastbil.

Ved mobilsug suges affaldet af en specialindrettet renovationsvogn, der suger affaldet fra de etablerede tanke. Renovationsvognen kan være stor (12-meter og 4-akslet), og kræver derfor typisk gode tilkørselsforhold.

Nedgravede beholdere og nedgravede containere

Nedgravede beholdere og nedgravede containere har en mindre top i terræn med et eller flere indkastmuligheder og kildesortering af flere fraktioner er derfor mulig.

Forskellen mellem nedgravet beholder og nedgravede containere er størrelsen/volumen, og hvordan de fylder i gadebilledet.

Nedgravede beholdere tømmes med kranbil, så det er vigtigt, at beholdere etableres med gode tilkørselsforhold. Kuber er overjordiske større beholdere (ca. 2 m³) der tømmes med kranbil.

Affaldsøer/affaldsskure til beholdere på hjul

Affaldsbeholdere på hjul findes i mange forskellige varianter og størrelser, med et eller flere rum, til indsamling af en eller flere affaldsfraktioner. Nogle kommuner benytter denne beholderløsning til indsamling af kildesorteret eller kildeopdelt affald fra husholdningerne.

Beholdere på hjul kan placeres tæt på boligen og er en enkel og fleksibel, men en pladskrævende, affaldsløsning. I etageboliger med affaldsskakte, etableres affaldsøer/affaldsskure med beholdere i terræn, til borgernes genanvendelige affald som for eksempel kan være plast, pap, papir, metal og organisk m.v.

Samtlige typer af affaldssystemer stiller visse krav til opbevaring på matriklen. Det kan være i form af opbevarings- og opsamlingskæde, underjordiske rørsystemer samt selve opsamlingsstedet. Etableringen af affaldssystemerne vil være omfattet af bygningsreglementets bestemmelser samt den enkelte kommunalbestyrelses krav og anbefalinger.

3. Pladskrav

Der er varierende pladskrav forbundet med de enkelte indsamlingssystemer. De enkelte indsamlingssystemer og heraf kommuners krav til kildesortering af husholdningsaffaldet, er ligeledes varierende.

Enfamiliehuse skal reservere et givent areal på matriklen, til placering af affaldsbeholdere. Da tømningen skal ske fra offentlig vej, er det blevet et almindeligt krav i kommunerne, at disse beholdere skal stå i forhaven med en maksimumafstand til kantsten.

I fællesbebyggelser (etagebyggeri og tæt/-lav-bebyggelse), skal der afhængig af bebyggelsens omfang og antal boliger indrettes én eller flere - store eller små - affaldsgårde, hvor et antal (fra 5 til 10) affaldsfraktioner skal kunne indsamles. Hertil kommer, at de fleste fællesbebyggelser har behov for opsamling af storskrald, som til dels er "stort brændbart", men også f.eks. kan være rent træ til genanvendelse, tekstiler eller lign. Samtidig anbefaler man i reglen fra affaldsselskabets/kommunens side, at der opføres skure til opsamling af farligt affald samt stort elektronikaffald.

Ved byggeri i tætte byområder, er det almindeligt, at kommune og bygherre indgår aftale om, at indsamling og kildesortering af husholdningsaffald m.v. kan ske i over- eller underjordiske beholdere placeret på offentlig vej, placeret i umiddelbar nærhed af den bebyggelse, der genererer affaldet.

4. Brugerhensyn

Bygningsreglementets bestemmelser om affaldssystemer indeholder foruden kravet om etablering af affaldssystemer også en række præciseringer, der skal sikre, at alle brugere kan betjene affaldssystemerne.

Hensynet til ældre, gangbesværede og til personer med handicap varetages ved, at der stilles krav om, at der ved indkast til restaffald i tilknytning til opgangen og ved arealer til opbevaring af affald i tilknytning til bygningen skal være adgangsforhold, der sikrer, at brugerne ved egen hjælp kan komme ind til arealerne og anvende funktionerne.

Det betyder, at bygherren og dennes rådgivere i forhold til de konkrete løsninger i byggeriet skal foretage en konkret vurdering af, hvordan dette opfyldes. Desuden skal de kunne dokumentere, at kravet er opfyldt.

Det kan for eksempel betyde, at hvis der etableres en affaldsø i et gårdareal, skal der være niveaufri adgang frem til indgangen og til den enkelte affaldsbeholder. I disse tilfælde vil der også skulle tages hensyn til, at brugerbetjente anlæg, såsom indkast til affaldssystemer, opsættes på en måde, så de kan bruges af mennesker med nedsat funktionsevne.

For at leve op til hensigten med bestemmelsen skal følgende brugerhensyn inddrages:

Adgangsveje

Adgangsveje frem til affaldssystemers indkast eller til affaldsøer bør markeres med ledelinjer og tilstrækkelig belysning samt med fast belægning. Det bør ligeledes sikres, at adgangsvejen har en sådan bredde, at det er muligt for personer i kørestol at komme frem til affaldsbeholderen og vende, når man skal ud af arealet igen eller fortsætte tværs igennem.

Afstande fra bolig til affaldssystemets indkast

I overvejelserne skal indgå, hvordan man sikrer kort afstand frem til affaldssystemet. Det kan ske ved at placere affaldssystemet centralt i bebyggelsen eller flere steder i denne for at sikre nærhed til boligerne. Indkast til affaldssystemer kan eksempelvis placeres i bygningen eller i tilknytning til opgangsdøre eller andre hovedindgange til bygningen ligesom affaldsøer kan placeres i overensstemmelse med naturlige bevægelsesmønstre rundt i eller ud af bebyggelsen.

Af hensyn til genanvendelsen skal det tilstræbes, at beboerne kan aflevere alle typer affald på det samme sted.

Højder på indkast

I forbindelse med indkast til affaldssystemer skal disse udformes og opsættes i en højde, så det er muligt for en bred variation af brugere at benytte dem, herunder eksempelvis kørestolsbrugere samt både mindre og høje personer.

Dette kan ske ved at udforme og placere selve indkastet, så det er fleksibelt eller ved at regulere terrænet omkring indkastet.

Ved affaldsøer med containere skal det ligeledes være muligt for en varierende gruppe af brugere både at kunne komme til de enkelte affaldsbeholdere samt åbne dem ved egen hjælp og aflever affaldet direkte i beholderen.

Det kan fx sikres ved, at der etableres niveaufri adgang til affaldsøerne eller, at det gennem terrænregulering eller udformning af ramper mv. sikres, at alle brugere kan komme til selve beholderne.

Afmærkning og skiltning

Afmærkning og skiltning i forbindelse med affaldssystemer kan med fordel ske således, at informationen, der videregives, er både letlæselig og let forståelig. Information kan eksempelvis være i form af punktskrift, lyd, piktogrammer, skrift og grafik i relief. I den forbindelse skal afmærkning og skiltning placeres sådan, at man som blind eller svagtseende kan finde informationen. Information kan således placeres på beholderens låg eller ved indkastet.

For nærmere information om brugergrupperne og de hensyn, der skal tages for de enkelte grupper henvises til:

[Vejledning om brugerbegrebet TBST](#)

5. Affaldsskakte i eksisterende byggeri

Hvis bygherre ønsker at nedlægge affaldsskakte i eksisterende byggeri, skal det dokumenteres, at de hensyn, der fremgår af kapitel 3 i BR18 imødekommes.

Det er kommunalbestyrelsen, der er bygningsmyndighed, og derfor træffer afgørelse i sager omfattet af byggeloven, herunder ved spørgsmål om udførelse af affaldssystemer i etagebyggeri.

Kommunalbestyrelsen kan nægte at give tilladelse, hvis ikke hensynene i bygningsreglementet vurderes at være opfyldt.

Ved ombygning af eksisterende byggeri, afhænger det af de konkrete omstændigheder, om det vil kræve en byggetilladelse. Isoleret set kan nedlæggelse af en affaldsskakt foretages uden en byggetilladelse. Dog vil det i praksis formentlig kræve byggetilladelse i langt de fleste tilfælde, da nedlæggelsen enten vil indebære væsentlige ombygninger i byggeriet, eksempelvis ved at inddrage arealet til beboelse, en overskridelse af bebyggelsesprocenten på grunden, der kræver en helhedsvurdering efter ansøgning ved kommunalbestyrelsen eller, at inddragelse af et friareal til at anlægge en affaldsø, hvilket vil være i strid med den byggetilladelse, der er givet, og derfor også kræve ansøgning om byggetilladelse.

